

Het Beleids

plan Ruimte

De stad Geel komt met een primeur

BART JULLIAMS [SCHEPEN RUIMTELIJKE ORDENING STAD GEEL]
ROB KRABBENBORG [PLANOLOOG STAD GEEL]
PAUL WUILLAUME [ROJECTLEIDER BELEIDSPLAN RUIMTE GEEL]

VLOEK **OF** ZEGEN

Met het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen wil de Vlaamse overheid een nieuwe weg inslaan: niet alleen inhoudelijk – denk aan het woord ‘betonstop’ – maar ook qua planfiguur. We nemen hier die nieuwe planfiguur kritisch onder de loep en staan stil bij de wijze waarop de stad Geel vorm heeft gegeven aan het eerste Beleidsplan Ruimte op gemeentelijk niveau.

Het ruimtelijk beleidsplan geldt als opvolger van het structuurplan en wordt in het voorontwerp-decreet als volgt omschreven: ‘Een ruimtelijk beleidsplan bestaat uit een strategische visie en één of meer beleidskaders die samen het kader aangeven voor de gewenste ruimtelijke ontwikkeling. Het ruimtelijk beleidsplan is erop gericht samenhang te brengen in de voorbereiding, de vaststelling en de uitvoering van beslissingen in de ruimtelijke ordening. Het is realisatiegericht.’

De strategische visie omvat een langetermijnvisie voor de ruimtelijke ontwikkeling, terwijl een beleidskader operationele beleidskeuzes voor de middellange termijn en actieprogramma’s voor een thema of voor een gebiedsdeel bevat. De vaststelling van een strategische visie en één of meer beleidskaders kan worden gevolgd door de vaststelling van aanvullende beleidskaders die vervolgens integraal deel uitmaken van het ruimtelijk beleidsplan. Beleidskaders kunnen ook worden opgeheven. De strategische visie daarentegen kan niet worden opgeheven, maar wel geheel of gedeeltelijk worden herzien.

(Vermeende) nadelen van de planfiguur ‘structuurplan’

De meest gehoorde kritieken op de planfiguur ‘structuurplan’ zijn de volgende.

- De meeste structuurplannen kennen de klassieke, decretaal verankerde onderverdeling in een informatief, een richtinggevend en een bindend gedeelte – in die volgorde. Wie ze doorneemt zal merken dat het informatief gedeelte vrijwel altijd het meest uitgebreide is, terwijl daarin toch niet de essentie van het plan is opgenomen. Het richtinggevend gedeelte is veel minder omvangrijk, terwijl daar juist wel het ruimtelijk beleid voor de toekomst in is opgenomen. Het bindend gedeelte, over de uitvoering van het ruimtelijk beleid, is meestal kort en weinig meeslepend.

Dit leidt ertoe dat de structuurplannen doorgaans moeilijk leesbaar zijn, met vaak onduidelijke kaarten, geen of weinig visualisaties, foto’s of schetsen, en dat men zich door het informatief gedeelte heen moet worstelen.

- De structuurplannen zijn vaak weinig maatgesneden en contextueel. Je krijgt de indruk dat ontwerpers een vooraf bepaald sjabloon hanteren en de hoofdstukken met standaardzinnen invullen. De inmiddels afgeschafte omzendbrief met de inhoudsopgave van een structuurplan heeft daar zeker toe bijgedragen. Hierdoor heeft een structuurplan veel van zijn strategische waarde verloren, niet zozeer als gevolg van een manke planfiguur, maar wel omwille van de opgelegde allesomvattende inhoud.
- Het structuurplan is een weinig flexibel instrument. De memorie van toelichting van het decreetvoorstel stelt: ‘(het ruimtelijk structuurplan) is daarmee een monoliet en niet steeds een flexibel document dat om in te kunnen spelen op veranderende maatschappelijke noden steeds als geheel een herziening vraagt aan de hand van één en dezelfde omvattende procedure’. Afwijkingen van een goedgekeurd structuurplan zijn niet evident en de herzieningsprocedure is zwaar en tijdrovend.
- De bepalingen met betrekking tot het structuurplan in de Vlaamse Codex voor Ruimtelijke Ordening (VCRO) werken een hiërarchisch planmodel in de hand. Ze schrijven voor dat de plannen van de Vlaamse overheid en de provincies rechtstreeks doorwerken op de lagere niveaus en dat hier niet van kan worden afgeweken.

Mogelijke kansen van de planfiguur ‘ruimtelijk beleidsplan’

De planfiguur ‘ruimtelijk beleidsplan’ biedt wel opportuniteiten.

- Het is goed dat de strategische visie centraal wordt gesteld. Daar gaat het immers om. We willen zien hoe we onze (beperkte) ruimte duurzaam, robuust, kwaliteitsvol gaan inrichten en wat het verschil zal zijn met de huidige situatie.
- Het realisatiegericht karakter is in de definitie van een ruimtelijk beleidsplan toegevoegd en vertaalt zich in een actieplan. De koppeling met de beschikbare financiële middelen (beleids- en beheercyclus) wordt vermeld.

Het vorige nummer van Ruimte besteedde er ruim aandacht aan: het twintigjarige Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wordt binnenkort vervangen door een nieuw Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV). Ook het voorjaarscongres van VRP ‘20 jaar RSV. Wat nu?’ focuste op deze historische overgang: wat wordt er meegenomen, waar zit de vernieuwing in het beleidsplan? Een van de opgemerkte presentaties tijdens het congres was die van de stad Geel, die de gewestelijke overheid ‘in snelheid gepakt’ heeft. Geel heeft een nieuw beleidsplan klaarliggen, en wacht nu reikhalzend op een wetgevend kader. Terugblikkend wegen de gemeentelijke planners en beleidsmakers samen met OMGEVING, dat meewerkte aan het beleidsplan, de twee planfiguren tegen elkaar af en lichten ze hun eigen ‘case Geel’ toe. (KR)